

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»**

Циклова комісія музики і хореографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СПИВИ І МУЗИЧНА ЛІТЕРАТУРА З МЕТОДИКОЮ МУЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ ТА РИТМІКА**

для студентів

спеціальності
освітньої програми
освітньо-професійного ступеня

012 Дошкільна освіта
Дошкільна освіта
фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1079/21
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
«09» _____ 2021 р.

Київ - 2021 рік

Розробники: Долматова Катерина Миколаївна, Теряєва Лариса Анатоліївна, Романова Тетяна Вадимівна - викладачі циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

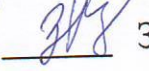
Викладачі: Долматова Катерина Миколаївна, Теряєва Лариса Анатоліївна, Романова Тетяна Вадимівна - викладачі циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «28» серпня 2021 року № 1

Голова циклової комісії музики і хореографії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено «04» вересня 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

(підпис) (ПБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

(підпис) (ПБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

(підпис) (ПБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

(підпис) (ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістовних модулів з розділом:	3
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	24
Аудиторні	22
Модульний контроль	2
Самостійна робота	21
Форма семестрового контролю	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Співи і музична література з методикою музичного виховання та ритміка» полягає у засвоєнні студентами основ музично-теоретичних дисциплін, розширення їх художньої освіти, розвиток музичних здібностей; виховання художнього смаку та інтересу до музичного мистецтва.

Завданням дисципліни є:

- навчання основам музичної грамоти;
- формування вокально-хорових навичок;
- формування художньо-образного мислення;
- розвиток здібності сприймати та аналізувати твори музичного мистецтва;
- естетичний розвиток студентів.

Дана дисципліна формує інтегральну компетентність, а саме здатність особи самостійно виконувати складні спеціалізовані виробничі чи навчальні завдання в галузі дошкільної освіти та/або у процесі навчання, нести відповідальність за результати своєї діяльності та діяльності дітей раннього і дошкільного віку в освітньому процесі.

Дисципліна «Співи і музична література з методикою музичного виховання та ритміка», як обов'язкова компонента програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

*«Співи і музична література з методикою музичного виховання та ритміка»
(ОС фаховий молодший бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
	<i>Загальні компетентності</i>	
ЗК-1	Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання.	Модуль 1, тема 2
ЗК-5	Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі, поваги до різноманітності і мультикультурності, індивідуальних особливостей;.	Модуль 2, тема 1
ЗК-6	Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих.	Модуль 1, тема 1, 2
	<i>Фахові компетентності</i>	
ФК - 1	Здатність до розвитку у дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка,	Модуль 2 Тема 4

	самоповага);	
ФК - 5	Здатність до розвитку у дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками та дорослими;	Модуль 1 тема 2
ФК - 14	Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку досвіду самостійної творчої діяльності у різних видах мистецтва (образотворче, музичне, театральне);	Модуль 2 Тема 4
ФК - 15	Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку естетичного ставлення до довкілля, емоційного сприймання і переживання творів мистецтва;	Модуль 2 Тема 3
ФК - 16	Здатність застосовувати сучасні засоби інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності	Модуль 2 Тема 3
	<i>Предметні компетентності</i>	
	Усвідомлення важливості знання базової музичної термінології;	Модуль 1 Тема 1
	Здатність сприймати, аналізувати та оцінювати музичні твори;	Модуль 1 Тема 2
	Спроможність до виконання музичних творів (інструментальних, вокальних);	Модуль 1 Тема 3
	Орієнтування у нотному тексті музичного твору	Модуль 1 Тема 3
	Володіння прийомами навчання гри на дитячих музичних інструментах;	Модуль 2 Тема 2
	Орієнтування в різних формах та жанрах музичних творів;	Модуль 2 Тема 2
	Здатність співати пісні дитячого репертуару з тактуванням і сольфеджуванням;	Модуль 3 Тема 2
	Здатність до виконання музичних творів на дитячих музичних інструментах (металофон, ксилофон, сопілка тощо);	Модуль 2 Тема 1
	Усвідомлення важливості використання творчих завдань в різних видах музичної діяльності дітей дошкільного віку.	Модуль 1 Тема 3
	<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>	
ПРН 1	Розуміти і визначати соціально-культурні передумови дошкільної освіти (педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби); знаходити типові ознаки і специфіку процесів виховання, навчання, і розвитку дітей у ранньому і дошкільному віці	Модуль 1 Тема 2
ПРН 2	Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання у розвитку дітей раннього і дошкільного віку	Модуль 1 Тема 1
ПРН 13	Застосовувати інноваційні педагогічні технології виховання і навчання у освітньому процесі закладу дошкільної освіти.	Модуль 3 Тема 1
ПРН 21	Уміння використовувати сучасні діагностичні методики для виявлення обдарованості у дітей раннього і дошкільного віку з метою врахування індивідуальних відмінностей та створення умов для їх подальшого розвитку.	Модуль 3 Тема 2

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
Лекції		Практичні	МК	Сем. заняття	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Елементарна теорія музики і сольфеджіо					
Тема 1. Музика як вид мистецтва.	2	2			
Тема 2. Музична мова.	2		2		
Тема 3. Метр. Ритм.	4		2		2
Разом за змістовим модулем 1	8	2	4		2
Модуль 2. Музична література					
Тема 1. Українська народна музика та її використання у творчості композиторів-класиків.	2	2			
Тема 2. Музичні жанри.	2		2		
Тема 3. Слухання музики як вид діяльності, ефективний засіб формування музичної культури.	2		2		
Тема 4. Музика в театрі: опера, балет, дитяча опера, музична казка.	4		2		2
Разом за змістовим модулем 2	10	2	6		2
Модуль 3. Співи					
Тема 1. Спів як важливий засіб музичного виховання. Формування вокально-хорових навичок.	1		1		
Тема 2. Виконання пісень дитячого репертуару (з тактуванням і сольфеджуванням).	3		1		2
Модульна контрольна робота.	2			2	
Разом за змістовим модулем 3	6		2	2	2
Разом за семестр	24	4	12	2	6

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Елементарна теорія музики та сольфеджіо

Тема 1. Музика як вид мистецтва. Мистецтво – особлива форма відображення дійсності. Види мистецтва. Музика як вид мистецтва. Основні виражальні засоби музики. Загальна характеристика елементів музичної мови. Значення цих елементів для створення музичного образу. Взаємодія музики з іншими видами мистецтва

(живопис, архітектура, скульптура, література, хореографія, театр, кіно, декоративно-ужиткове мистецтво, цирк).

Основні поняття: мистецтво; музика; мелодія; лад; ритм; динаміка; регістр; штрихи; тембр; фактура; музичний образ; види мистецтва.

Рекомендована література: [7, 9].

Тема 2. Музична мова. Звук як фізичне явище. Музичний звук і його властивості: висота, тривалість, гучність. Звуки довгі та короткі. Тихі та гучні звуки. Високі та низькі звуки. Нотна грамота. Мелодія, ритм, пульс, темп. Напрямок руху мелодії. Знайомство з фортепіанною клавіатурою. Тривалості нот. Знаки альтерації (ключові та випадкові). Діапазон. Регістри. Октави. Темперований стрій. Півтон і тон.

Основні поняття: звук; регістр; назви звуків; нотний стан; скрипковий та басовий ключі; нотне письмо; звукоряд; дієз; бемоль; бекар; тон; півтон; октава.

Рекомендована література [7, 13].

Тема 3. Метр. Ритм. Ритм – організація звукового потоку (звуків і пауз однакових або різних за тривалістю) у часі. Метр. Диригентські схеми. Такт. Пауза. Розмір. Рівномірність пульсації. Тактовий розмір. Тактова риска. Затакт. Знаки збільшення тривалостей. Прості, складні, мішані розміри. Групування в простих, складних, мішаних розмірах. Схеми диригування в різних розмірах. Змінний розмір.

Основні поняття: ритм; метр; ритмічний поділ тривалостей; розмір; такт - затакт.

Рекомендована література: [7, 10].

Модуль 2. Музична література

Тема 1. Українська народна музика та її використання у творчості композиторів-класиків (М.Лисенко, Б.Лятошинський, М.Леонтович, К.Стеценко). Композитор — конкретна особа, яка створила той чи інший твір. Авторська (композиторська, професійна) музика — твори, що записані автором (композитором) для подальшого виконання. Музичний фольклор — усна народна музична творчість. Постать автора у фольклорі. Невідомий автор. Колективний автор. Основні жанри музичного фольклору: пісня та інструментальне награвання.

Основні поняття: професійна музика; фольклор; пісня.

Рекомендована література [5, 8].

Тема 2. Музичні жанри. Жанр як вид музичного твору. Пісня. Танець. Марш. Різноманітність жанрів інструментальної музики. Побутові інструментальні жанри – марш, танець. Марш, його жанрові ознаки. Різноманітність побутових маршів (військові, весільні, похоронні, марші-гімни). Марш як концертна п'єса. Казкові, іграшкові, дитячі марші. Поняття маршовості.

Тричастинні форми. Проста та складна тричастинні форми. Контраст та повторення в тричастинних формах.

Основні поняття: жанр; марш; танець; контраст; акцент.

Рекомендована література [4, 9].

Тема 3. Слухання музичних творів. Основи музичного аналізу. Слухання музики та словесно-образна характеристика музичних творів. Класифікація музичних творів. Електронна музика. Інструментальна музика. Камерна музика. Класична музика. Народна пісня. Розважальна музика. Симфонічна музика. Хорова музика. Музичні жанри та стилі.

Основні поняття: жанр; марш; танець; контраст; акцент.

Рекомендована література [3, 7].

Тема 4. Музика в театрі: опера, балет, дитяча опера, музична казка.

Музично-театральні жанри: балет, опера, оперета, мюзикл та ін. Балет як вид музично-театрального мистецтва. Композиція та основні складові балету: класичний танець, пантоміма. Дитяча опера. Музична казка. Композитори-класики. Сучасні українські композитори. Композитори-класики. Сучасні українські композитори.

Дитячі музичні інструменти. Українські музичні інструменти. Інструменти симфонічного оркестру.

Основні поняття: балет; опера; мюзикл; оперета; композиція; класичний танець, пантоміма; музична казка; дитяча опера.

Рекомендована література [5, 10].

Модуль 3. Співи.

Тема 1. Спів як важливий засіб музичного виховання. Формування вокально-хорових навичок. Склад голосового апарату і охорона дитячого голосу. Діапазони голосів. Тембр голосу. Розспівування. Хоровий спів. Співацька постава, співацьке дихання, звукоутворення, звуковедення, співацька дикція, хоровий стрій, ансамбль, багатоголосний спів, співу без супроводу (а капелла). Хоровий колектив. Вокальний ансамбль.

Основні поняття: вокальне дихання; гортань; вікові особливості; співацька постава; звукоутворення; звуковедення; співацька дикція; ансамбль; а капелла; методика.

Рекомендована література [1, 2, 6, 9].

Тема 2. Спів пісень дитячого репертуару з тактуванням і сольфеджуванням. Добір дитячого репертуару. Діапазон пісні. Етапи вивчення дитячої пісні з дітьми дошкільного віку. Пісенна дитяча творчість. Українські народні пісні. Календарно-обрядові пісні та хороводи. Сучасні естрадні дитячі пісні.

Основні поняття: репертуар; діапазон; пісні; творчість.

Рекомендована література [2, 3, 10].

6. Контроль навчальних досягнень

Контроль навчальних досягнень студента відбувається у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- ініціативність у навчальній діяльності;

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді написання контрольної роботи, яка складається з теоретичних і практичних завдань.

Основним критерієм оцінювання студента є:

- Ступінь розкриття теоретичних питань;
- Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання;
- Рівень виконання практичного завдання.

6.1. Критерії і рівні поточного оцінювання знань, умінь і навичок

- **з дисципліни «Співи і музична література з методикою музичного виховання та ритміка»**

Підсумкова кількість балів (макс-10)	Критерії оцінювання
10-12 (високий рівень)	<p>10. Студент має міцні знання програмового матеріалу, але, аналізуючи музичні твори, допускає неточності у формулюваннях при використанні спеціальної музичної термінології, також під час виконання музичних творів. у більшості випадків уміє обґрунтовано донести свою думку щодо музичних явищ. Йому важко виконати окремі фрагменти музичного твору. Вказані неточності може виправляти самостійно.</p> <p>11. Студент володіє тематичним музичним матеріалом у межах програми, вміє використовувати набуті знання, уміння і здібності у нових музичних завданнях, демонструє знання спеціальної музичної термінології, уміння систематизувати, інтерпретувати музичні твори, асоціюючи їх з творами інших мистецтв, застосовувати здобуті знання у музичній діяльності.</p> <p>12. Студент МАЄ ГЛИБОКІ знання тематичного музичного матеріалу у межах програми; здатний узагальнювати, сприймати та виконувати музичні твори, застосовувати асоціативні зв'язки між музичними творами, творами інших мистецтв та життєвими явищами; спідомо використовувати спеціальну музичну термінологію у роздумах, висновках та узагальненнях щодо прослуханого чи виконаного твору, пропонує нетипові, цікаві художньо-творчі уявлення; рівень світосприйняття і світовідчуття мистецького мислення достатньо високий: самостійно використовує набуті знання, уміння та здібності в музичній діяльності.</p>
7-9 (достатній рівень)	<p>7. Студент здатний сприймати та виконувати музичні твори, але робить непереконливі висновки, непослідовно викладає свої думки, допускає термінологічні помилки. студент знає найважливіший тематичний музичний матеріал, але знання нестійкі; спостерігаються помітні позитивні зміни у музичній діяльності.</p> <p>8. Студент уміє сприймати і виконувати музичні твори, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але має стандартне мислення, йому бракує власних висновків, асоціацій, узагальнень, не завжди вміє поєднувати музичні твори та життєві явища; недостатньо володіє спеціальною музичною термінологією при аналізі музичних творів.</p> <p>9. Студент виявляє достатнє засвоєння тематичного музичного матеріалу, але допускає неточності у використанні спеціальної музичної термінології, які потребують зауваження чи коригування, трапляються поодинокі недоліки у виконанні музичного твору і художньо-образному оформленні своїх роздумів. Прослухану музику не завжди самостійно систематизує та узагальнює.</p>
4-6 (середній рівень)	<p>4. Студент здатний сприймати та виконувати музичні твори на репродуктивному рівні, але не розуміє художньо-образної сфери музичних творів; застосування знань та спеціальної музичної термінології на практиці задовільне.</p> <p>5. Студент володіє навичками й уміннями, які дають змогу проаналізувати чи виконати окремі музичні твори, котрі мають художньо конкретну словесну, понятійну основу, але не завжди вміє інтерпретувати музичні твори, які вимагають</p>

абстрактного художнього мислення; виявляє недостатнє знання спеціальної музичної термінології; словниковий запас небагатий.

6. Студент здатний сприймати і відтворювати основну частину музичного матеріалу,; але має слабо сформоване художнє мислення, не завжди послідовно та логічно характеризує музичні твори, його розповідь потребує уточнень і додаткових запитань; студент виявляє знання і розуміння основних тематичних положень, але не завжди вміє самостійно зробити порівняння, висновок щодо прослуханої чи виконаної музики.

Переведення 12-бальної шкали оцінювання в 100-бальну шкалу та рейтингову оцінку:

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	
12	A	98-100	зараховано
11	A	94-97	
10	A	93-90	
9	B	89-86	
8	B	85-82	
7	C	81-75	
6	D	74-69	
5	E	68-65	не зараховано
4	E	64-60	
3	FX	59-35	
2	F	34-20	
1	F	19-1	

7. Теми практичних занять

Модуль I. Елементарна теорія музики та сольфеджіо

Практичне заняття № 1 (2год).

1. Визначити довгі та короткі звуки
2. Прочитати з аркуша приклад у скрипичному ключі.
3. Вказати напрямок мелодії пісні.

Рекомендована література: [7, 9].

Практичне заняття № 2 (2 год)

1. Знайти ноти пісні на клавіатурі фортепіано.
2. Визначити розмір та тривалості нот у дитячій пісні.
3. Продемонструвати диригентську схему пісні.

Рекомендована література [7, 13].

Практичне заняття №3 (2 год)

1. Проплескати ритм музичного твору.
2. Визначити у данному прикладі альтеровані звуки.
3. Вказати лад даної пісні (мажор, мінор).

Рекомендована література [5, 9].

Модуль 2. Музична література

Практичне заняття №4 (2 год)

1. Визначити музичний жанр прослуханих творів для слухання.

2. Здійснити добір українських народних пісень та обробок українських пісень.
3. Прослухати музичні твори та здійснити детальний аналіз.

Практичне заняття №5 (2 год)

1. Запропонувати вправи на розвиток вокального діапазону.
2. Визначити музичний розмір дитячої пісні.
3. Здійснити добір поспівок на розвиток чіткої дикції.

Рекомендована література [6, 9].

Практичне заняття №6 (2 год)

1. Запропонувати вправи на формування правильного звукоутворення.
2. Виконати вокальні вправи на ланцюгове дихання
3. Проплескати ритмічний малюнок музичного твору
4. Проспівати дитячу пісню з тактуванням і сольфеджуванням.

Рекомендована література [2, 10].

Модуль 3. Співи

Практичне заняття №7 (1 год)

1. Запропонувати пісню для дітей дошкільного віку. Визначити діапазон мелодії.
2. Добрати вокальні вправи на розвиток чіткої дикції.
3. Визначити тривалості нот та продемонструвати ритмічний малюнок твору.

Рекомендована література [5,7].

Практичне заняття №8 (1 год)

1. Проспівати дитячу пісню нотами та виконати її на музичному інструменті.
2. Добрати вокальні вправи на розвиток чіткої дикції.
3. Представити вправи на розвиток ритмічного слуху.
4. Виконати пісню дитячого репертуару з тактуванням і сольфеджуванням.

Рекомендована література [3, 8].

8. Самостійна робота

№ з/п	ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ
1	Музика як вид мистецтва	Написати основні виражальні засоби в музиці.
2	Музична мова.	Зобразити на нотному стані ноти: ре, соль,сі, фа. Визначити напрямок мелодії. та діапазон пісні.
3	Метр. Ритм.	Створити мелодії в різних ритмах та розмірах. Продемонструвати ритмічні малюнки мелодій.
4	.Інтервали.	Побудувати усі прості інтервали вгору та вниз у тональності до мажор.
5	Лад і тональність.	Визначити тональність мелодії та лад.
6	Українська народна музика та її	Написати аналіз творчого шляху М. Леонтовича. Представити обробки українських народних

	використання у творчості композиторів-класиків.	пісень М. Леонтовича.
7	Музичні жанри.	Добрати приклади різних музичних жанрів (пісні, танці, марші).
8	Слухання музичних творів.	Зробити порівняльний аналіз музики А.Вівальді та В.Косенка.
9	Музика в театрі: опера, балет, дитяча опера, музична казка.	Прослухати дитячу оперу М. Лисенка «Коза-дереза» та здійснити аналіз твору.
10	Спів як важливий засіб музичного виховання.	Добрати пісні дитячого репертуару.
11	Формування вокально-хорових навичок.	Представити вокальні вправи на чітку дикцію.
12	Спів пісень дитячого репертуару з тактуванням і сольфеджуванням.	Виконати пісню дитячого репертуару з назвою нот, зі словами та тактуванням. Проплескати ритмічний малюнок даної пісні. Спробувати придумати свою мелодію на слова пісні.
		21 год.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Гончаров М.С. Організація самостійної роботи студентів у коледжах засобами інформаційних технологій. URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/11_.pdf (дата звернення: 22.01. 2017р).
2. Кондратенко Г. Г. Формування професійно-особистісних цінностей майбутнього вчителя музичного мистецтва в контексті компетентісно зорієнтованої освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*: зб.наук. праць. Умань: УДПУ, 2015. Вип.12.С. 152-158.
3. Мішедченко В.В. Формування професійної компетентності у системі методичної підготовки майбутнього фахівця. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. психолого-педагогічні науки*. Ніжин. 2015, № 2. С. 113-117.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: навч. посіб. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2013. 248 с.
5. Теряєва Л.А. Дитячий оркестр у дошкільному закладі. *Музичний керівник*, Київ, 2011, №3. С. 4-8; С. 54-56.
6. Шелудякова Н.О. Використання інтерактивних методів навчання при проведенні індивідуальних занять: матеріали XIV Міжнародної наукової інтернет-конференції Сучасний Соціокультурний простір, 2017. URL:<http://intkonf.org/sheludyakova-no-vikoristannya-interaktivnih-metodiv-navchannya-pri-provedenni-individualnih-zanyat/> (дата звернення: 30.05.2016).

Додаткова:

1. Гринь Л. О. Історичний аспект розвитку української вокальної школи ХХ сторіччя [Електронний ресурс] / Л. О. Гринь // Вісник запорізького національного університету. – 2012. – № 1(17). – Режим доступу: <http://stattionline.org.ua/pedagog/80/14012-istorichnij-aspekt-rozvitku-ukraïnskoï-vokalnoï-shkoli-xx-storichcha.html>.
2. Кушка Я.С. Методика навчання співу: посібник з основ вокальної майстерності. – Тернопіль: Навчальна книжка – Богдан, 2010 р.;

3. Нечай С.П. Музыка розвиває, виховує, оздоровлює: навч.-метод. посіб. / С.П. Нечай – Київ: Світоч, 2012 р.;
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: навч. посіб. / О.М. Олексюк. – К.: Київ. Ун.-т ім. Бориса Грінченка, 2013р.;
5. Світайло С.В. Методика роботи з дитячим хоровим колективом: навч.-метод. посіб. / С.В. Світайло – Київ: Видавництво «КІМ», 2016 р.;
6. Смаглій Г.А. Сольфеджио: [підручник] / Г.А. Смаглій – Харків: «Ранок», 2013 р. Випуск 1-6;
7. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навч. посіб. / В.Ф. Черкасов – Київ: ВЦ «Академія», 2016 р.
8. Левченко Л.Л. Музичне джерельце. – Київ, 2008р. Випуск 1-4;
9. Скачкова Т. Практичні завдання з курсу «Елементарна теорія музики». – Київ, 2004 р.;
10. Смаглій Г.А., Маловник Л. «Основи теорії музики». – Харків, 2005р.;
11. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтв (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М. Падалка. – Київ.: Освіта України, 2008р.;
12. Указ Президента України № 344/2013 від 26.06.13 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/36322/>